

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majanduskasvu ergutavad tehnilised tekstiilid” (omaalgatuslik arvamus)

(2013/C 198/03)

Raportöör: **Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**

Kaasraportöör: **Ingeborg NIESTROY**

12. juulil 2012 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Majanduskasvu ergutavad tehnilised tekstiilid”

(omaalgatuslik arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööstuse muutuste nõuandekomisjon (CCMI) võttis arvamuse vastu 12. märtsil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 489. istungjärgul 17.–18. aprillil (17. aprilli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 172, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Tehniliste tekstiilide sektor, milles on ELis toimunud positiivsed majanduslikud ja tööhõivesuundumused, on näide nn traditsioonilisest sektorist, mis suudab end „uuesti leida” uues ärimudelil, mis vastab täielikult uue tööstusrevolutsiooni nõudmistele (arukam, kaasavam ja jätkusuutlikum).

1.2 Tekstiilmaterjalid ja tekstiilitehnoloogiad on olulised uuendused, mis võivad anda vastuse väga mitmesugustele ühiskonnaprobleemidele. Tehnilised tekstiilid loovad võimalusi teistes tööstusharudes, pakkudes välja ja andes

— alternatiivseid materjale: kergeid, elastseid, pehmeid, (multi)funktsionaalseid, vastupidavaid;

— uusi tehnoloogiaid: paindlikke, kestvaid, mitmekesiseid;

— funktsionaalseid komponente: usaldusväärseid, multifunktsionaalseid, kulutõhusaid ja kasutajasõbralikke suuremate tehnoloogiasüsteemide ja lahenduste osi.

1.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhib Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendi tähelepanu olulistele eduteguritele, mida tuleb toetada, et edendada majanduskasvu selles paljulubavas sektoris:

— kehtestada liikmesriikide ja ELi tasandil lihtsad ja tõhusad vahendid, et ergutada ja rahastada tehnoloogilist ja mittetehnoloogilist innovatsiooni;

— toetada kõiki vajalikke jõupingutusi, mis võimaldavad tööjõul tõsta oma kvalifikatsiooni ja kohandada oma oskusi kasvava turuga (tervishoid, ehitus, transport, kosmeetika jne);

— lisada asjaomasesse ELi teadus- ja arendustegevuse programmidesse tekstiili komponent eesmärgiga edendada traditsiooniliste materjalide, nagu teras ja tsement, asendamist

jätkusuutlikumate tekstiilmaterjalidega; toetada teadustegevust nende materjalide ringlussevõtu ning samuti arenevas „CO₂ majanduse” valdkonnas (CO₂ kui ressurss);

— võtta arvesse, millist mõju avaldab energiakulu igasugune kasv näiteks lausriide ja komposiitide tootmisega tegelevatele eriti energiamahukatele ettevõtetele ELis;

— toetada tööstust olelusringi hindamise läbiviimisel, et tõendada toodete keskkonناسäästlikkust.

2. Tehniliste tekstiilide sektor ELis

2.1 Sektori määratlus ja peamised turud

2.1.1 Tehnilised tekstiilid on tekstiilkiud, materjalid ja tugi-materjalid, mis vastavad pigem tehnilistele kui esteetilistele kriteeriumidele, isegi kui mõne turu puhul, nagu tööriidid või spordivarustus, on täidetud mõlemat liiki kriteeriumid.

Tehnilised tekstiilid annavad funktsionaalse vastuse laiale hulga konkreetsetele nõudmistele: kergus, vastupanuvõime, tugevdamine, filtreerimine, tule aeglustamine, juhtivus, isoleerimine, elastsus, absorptsioon jne.

Tänu selliste kiudude olemusele (polüester, polüpropüleen, viskoos, puuvill, süsinik, klaas, aramiid jne) ja samuti kõige asjakohasemate tootmistehnoloogiate valimisele (ketramine, kangakudumine, punumine, silmuskudumine, lausriide tehnoloogia jne), sealhulgas viimistlusprotsessid (värvimine, trükkimine, pealistamine, lamineerimine jne), suudavad tehnilised tekstiilid tootjad välja pakkuda tekstiililahendusi, millel on lõppkasutajate erivajadustele vastavad mehaanilised, vahetus- või kaitseomadused.

Seega ei sõltu määratlus kasutatavast toorainest, kiust ega tehnoloogiast, vaid toote enda lõppkasutusest.

Messe Frankfurt, mis on Tehtextili ülemaailmne liider tehniliste tekstiilide messidel, on välja selgitanud 12 peamist turgu ⁽¹⁾.

Tegelikult on tehnilised tekstiilid osa laiema valdkonnast, mida David Rigby Associates nimetab „elastsete materjalide inseneriteaduseks” ⁽²⁾ ja kuhu kuuluvad muu hulgas vahud, kiled, pulbrid, vaigud ja plastid. Need on peamised komponendid ka komposiitides, mida saab määratleda kahe või enama kujult või koostiselt erineva materjali kombinatsioonina; üldjuhul võib põhiaine olla kiuline ja armeeriv aine tugevam kui põhiaine.

2.2 Faktid ja arvud

2.2.1 ELi tekstiili- ja rõivatööstus

EURATEXi värskeima hinnangu kohaselt jõudis ELi tekstiili- ja rõivatööstus 2011. aastal 171,2 miljardi euro suuruse käibeni tänu peaaegu 187 000 ettevõttele, mis annavad tööd rohkem kui 1,8 miljonile töötajale. Ettevõtted on üsna väikesed (tekstiil: 13, rõivatööstus: 9, kokku: 10), mis selgitab, miks nad kauplevad peamiselt siseturul, samas kui ühenduse eksport väljapoole ELi ulatus 38,7 miljardi euroni ehk 22,6 % ülemaailmsest käibest.

2011	Kodumaja-pidamiste tarbimine (miljardit eurot)	Käive (miljardit eurot)	Ettevõtted (tuhanded)	Tööhõive (tuhanded)	Import väljastpoolt ELi (miljardit eurot)	Ekspord väljapoole ELi (miljardit eurot)	Kaubandusbilanss (miljardit eurot)
Rõiva-tööstus	304,0	77,5	131,4	1 117,9	67,7	18,4	- 49,32
Tekstiili-tööstus	166,5	93,9	55,5	716,4	25,4	20,3	- 5,06
KOKKU	470,5	171,4	186,9	1 834,3	93,1	38,7	- 54,37

Allikas: EURATEXi läbivaadatud andmed liikmete andmete kohta ja EUROSTAT 2011.

2.2.2 ELi tehnilise tekstiili tööstus

Oma varasemates arvamustes tekstiilisektori kohta on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhtinud tähelepanu tehnilistele tekstiilidele kui ühele kõige paljulubavamale tegevusvaldkonnale Euroopa tekstiiliettevõtete, eriti VKEde jaoks. ELi tööstusel on juba juhtroll tehniliste tekstiilide arendamisel ⁽³⁾. Kõnealune tööstus pakub tänu oma suurele innovatsioonivõimele ELis otsese ja kaudse tööhõive ja majanduskasvu potentsiaali.

2.2.2.1 Tekstiili allsektor

ELi tehnilise tekstiili tööstuse osaks langeb EURATEXi järgi umbes 30 % tekstiilivaldkonna kogukäibest (välja arvatud rõivatööstus), st 30 miljardit eurot (mõnes liikmesriigis võib turuosa olla suurem, nt Saksamaal 50 %, Austrias 45 % või Prantsusmaal 40 %), 15 000 ettevõtet ja 300 000 töötajat. On analüütikuid, kes leiavad, et lisada tuleks teisi ELi tööstusharusid: osa tekstiilitööstuses kasutatavate seadmete tööstusest ja teiste sektorite tootmistegevuse „tekstiili” osa (nt rehvid ning teede või ehitiste katmine geotekstiilidega). Seetõttu võiks ELi tehniliste tekstiilide tööstus tervikuna olla veelgi suurem (kuni 50 miljardit eurot).

⁽¹⁾ 1. Agrotech: põllumajandus, metsandus ja kalandus. 2. Buildtech: ehitised ja ehitus. 3. Clothtech: kingade ja rõivaste funktsionaalsed komponendid. 4. Geotech: geotekstiilid ja tsiviilehitus. 5. Hometech: mööbli, põrandakatete komponendid. 6. Indutech: filtreerimine ja muud tööstuses kasutatavad tooted. 7. Medtech: hügieen ja meditsiin. 8. Mobilttech: transpordiehitus, seaded ja sisustus. 9. Oekotech: keskkonnakaitse. 10. Packtech: pakendamine ja ladustamine. 11. Protech: isiku- ja omandi kaitse. 12. Sporttech: sport ja vaba aeg.

⁽²⁾ „Technical Textiles and Nonwovens: World Market Forecasts to 2010”, David Rigby Associates, kättesaadav järgmisel veebilehel: <http://www.fibre2fashion.com/industry-article/pdffiles/Technical-Textiles-and-Nonwovens.pdf>.

⁽³⁾ — Täiendav arvamus teatise „Tekstiili- ja rõivasektori tulevik laienenud Euroopa Liidus” (CCMI/009) kohta, vastu võetud 7. juunil 2004, raportöör: Michel Nollet.

— Arvamus teatise „Tekstiili- ja rõivasektori tulevik laienenud Euroopa Liidus” (INT/220) kohta, vastu võetud 1. juulil 2004, raportöör: Antonello Pezzini.

— CCMi teabearuanne „Euroopa tekstiili- ja jalatsitööstuse areng” (CCMI/041), vastu võetud 4. veebruaril 2008, raportöör: Claudio Cappellini.

— Arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus tekstiilinimetuste ja tekstiiltoodete märgistamise kohta” (INT/477), vastu võetud 16. detsembril 2009, raportöör: Claudio Cappellini.

2.2.2.2 EL ülemaailmses kiudude tarbimises

Ülemaailmselt iseloomustab tehnilise tekstiili tootmise arengut kiudude tarbimine. Tehnilise tekstiili tööstus tarbis 2010. aastal ülemaailmselt ligikaudu 22 miljardit tonni kiude, mis moodustab 27,5 % kõigi tekstiili- ja rõivatööstuste 80 miljardi tonnise kogutarbimisest. Euroopa osakaal tehniliste tekstiilide ülemaailmses tarbimises on CIRFSi (Euroopa tehiskiuliit) hinnangul ligikaudu 15 %.

	Kiudude tarbimine (tuhandetes tonnides)
EL	3 437
Põhja- ja Lõuna-Ameerika	4 111
Hiina	7 100
India	4 020
Ülejäänud maailm	3 812
Kogu maailm	21 880

Allikad: CIRFS, Edana, JEC

ELi turuosa väärtus on veelgi olulisem: see varieerub 20 % ja 33 % vahel 230 miljardi USA dollari suuruse tehnilise tekstiili maailmaturu peamistes allsegmentides, sealhulgas lausriie ja komposiidid.

TEHNILISE TEKSTIILI MAAILMATURU STRUKTUUR – 2011

2011	Miljonit tonni	Miljardit USA dollarit	ELi osa	Kasvumäär
Tehnilised tekstiilid	25,0	133	20%	+3,0%
Lausriie	7,6	26	25%	+6,9%
Komposiidid	8,0	94	33%	+6,0%
Kokku	40,6	253		

Allikad: INDA, Freedonia Group, IFAI, JEC

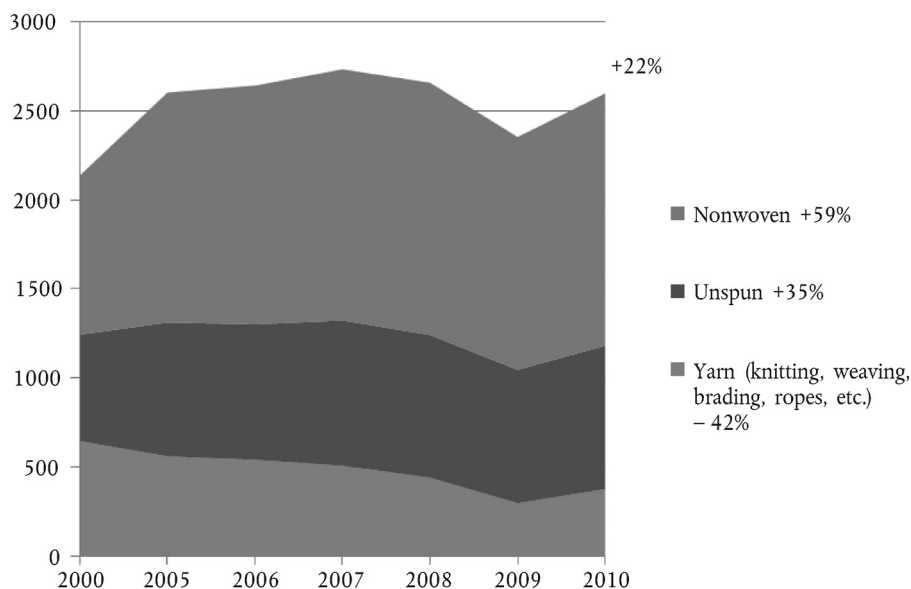
2.2.2.3 EL 27 tehniliste tekstiilide eksport maailma 2011. aastal

Viie suurima tehniliste tekstiilide eksportija (Saksamaa, Itaalia, Prantsusmaa, Ühendkuningriik, Belgia) osakaal liikmesriikide kogueksportist muudesse riikidesse on 60 %. Soome, Taani, Rootsi, Tšehhi Vabariik ja Ungari on liikmesriigid, kelle tekstiileksportist (välja arvatud rõivatööstus) moodustab suurima osa tehniline tekstiil (vt I lisa: Tehniliste tekstiilide osakaal liikmesriikide 2011. aasta tekstiileksportist maailma).

2.2.3 Hiljutised suundumused ELi tehniliste tekstiilide tööstuses

2.2.3.1 Lausriide ja komposiitide kasv

Viimasel aastakümnel on sektoris toimunud 22 % kasv, nagu näitab järgmine joonis, millel esitatakse kiudude tarbimise areng kasutamise järgi (välja arvatud klaaskiud).

Allikas: CIRFS

Tehniliste tekstiilide sektoris toimuvad olulised tööstuse muutused tulenevalt uute rakenduste suurenevast tähtsusest (meditsiin, sport ja vaba aeg, aeronautika, keskkond) ja radikaalsest üleminekust traditsioonilistelt tehnoloogiatelt (silmskudumine, kangakudumine, punumine jne) uuematele (nagu komposiidid või lausriide tehnoloogiad).

Euroopas aset leidva kasvu taga on peamiselt kaks tehnoloogiat:

- lausriide 60 %-lise kasvumääraga viimase aastakümne jooksul,
- komposiidid 75 %-lise kasvumääraga viimase aastakümne jooksul.

2.2.3.2 Juhtpositsioon kolmel turul

„Kolme suurima rakendusala osakaal Euroopas oli üle 50 % kogutarbimisest, kuid kõnealusel juhul olid valdkonnad Mobiltech, Hometech ja Indutech.” (David Rigby Associates ⁽⁴⁾).

2.2.3.3 Euromedi partnerlus

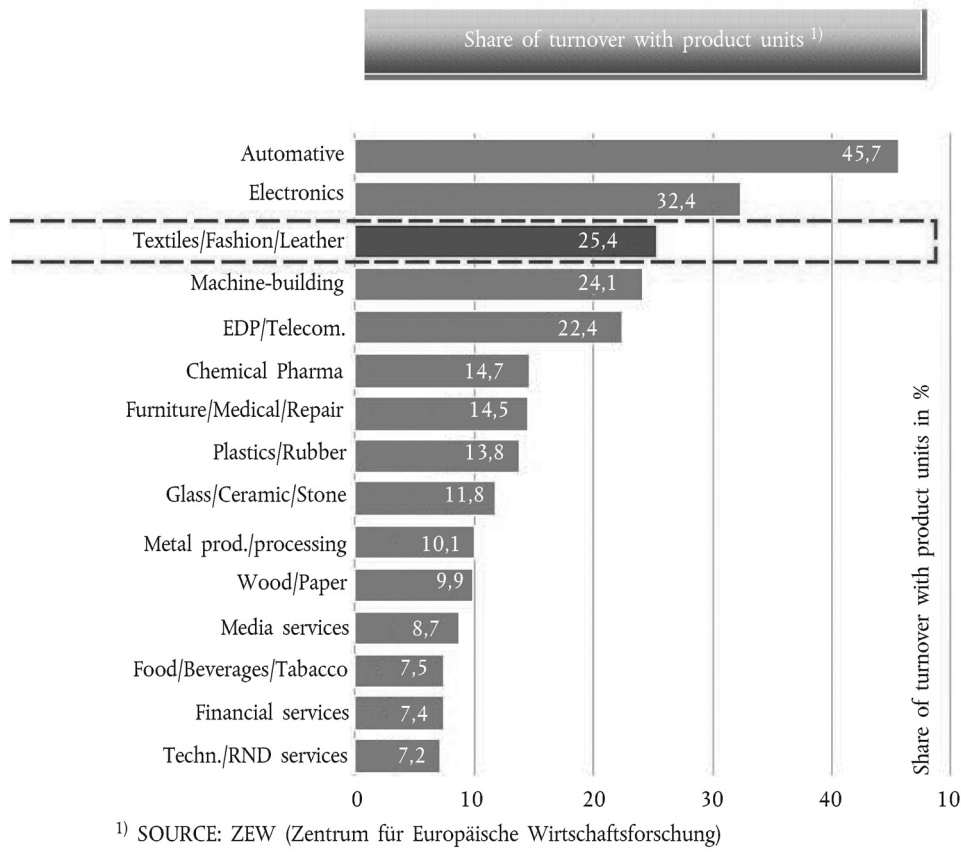
Eli tekstiili- ja rõivatööstus on seadnud sisse eduka moetööstusala partnerluse selliste Euromedi riikidega nagu Maroko, Tuneesia, Egiptus. Seega on tulevikus võimalus edendada ELi investeeringuid mõnel tehniliste tekstiilide turul, mis on juba väljakujunenud, madalama tehnoloogilise tasemega ja tundlikumad Aasia hinnasurvele.

Sellega seoses tuleks eraldi käsitleda Türgi olukorda. Türgi on juhtiv osaline Euromedi moetööstusahelas ja seal on võimas integreeritud tekstiilitööstus toorainetest (puuvill või sünteetilised kiud) rõivaste ja kodutekstiilini. Üha arvukamad Türgi ettevõtjad tegutsevad tehnilistel turgudel (10 %–15 %) ja sisemaine tarbimine on dünaamiline.

2.2.3.4 Suure innovatsioonivõimega sektor

Saksamaal hiljuti läbi viidud uuring kinnitas, et tehniliste tekstiilide ettevõtetel, kes kuuluvad sellesse sektoriüleesse harusse ja tarnivad materjali mitmetele tööstustele, on suur innovatsioonivõime. Nad realiseerivad üle 25 % oma uute innovatiivsete toodete käibest ja on kolmandal kohal auto- ja elektroonikatööstuse järel. (Huneke allikatutvustus 1. EURATEXi konventsioonil Istanbulis).

⁽⁴⁾ Vt allmärkus 1.

2.3 SWOT-analüüs (tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude analüüs)

2.3.1 Tugevused ja võimalused

2.3.1.1 Tugevused:

- teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kõrgem tase ettevõtetes, sõltumata nende suurusest;
- tõhusad kollektiivsed vahendid innovatsiooni toetamiseks riigi tasandil (tekstiiliklastrid, teadus- ja arendustegevuse keskused jne), eriti Saksamaal, Prantsusmaal, Belgias, Itaalias, Hispaanias, Madalmaades, Poolas;
- tõhusad kollektiivsed vahendid ELi tasandil: tekstiili- ja rõiva-tehnoloogia platvorm mitmete koostööprojektidega, mis on rakendusturgude, tekstiiliettevõtete ja teadlaste vahel kujunenud vastastikuselt viljakaks; Euroopa võrgustik, mis hõlmab peamisi tekstiilitehnoloogia asutusi (Textranet), ülikoolide võrgustikud (AUTEX) ja samuti peamisi innovaatilisi tekstiilipiirkondi hõlmav võrgustik;
- ELi liidrid kasvavatel turgudel (lausriide osas näiteks Freudenberg või Fiberweb);
- ELi juhtpositsioon tekstiilitööstuses kasutatavate seadmete tootmises (75 % ülemaailmsest turust);
- lõppkasutajate mitmekesisus, mis annab eeliseid madala majanduskasvuga perioodil;

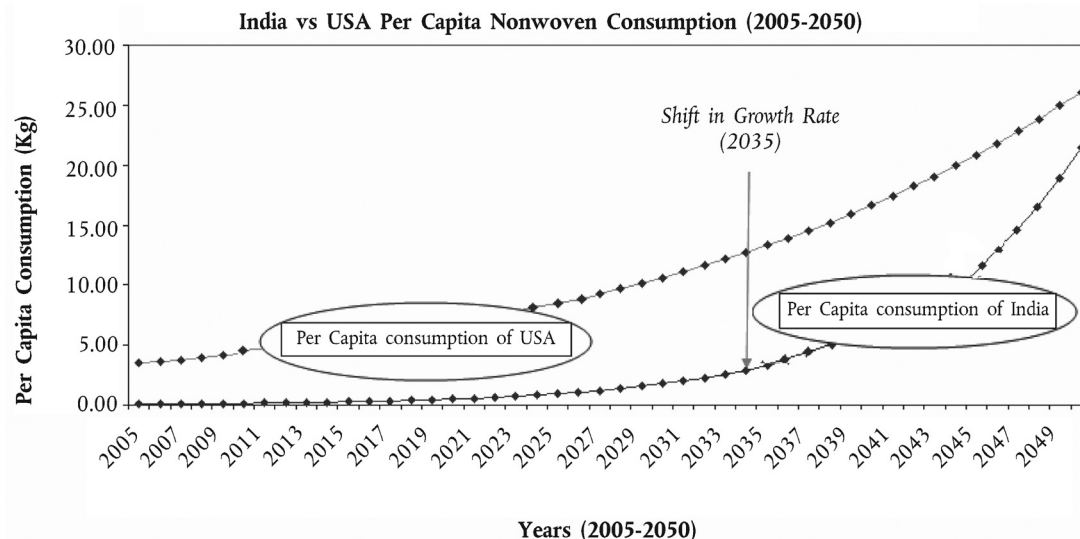
— isikukaitsevahendite kasutamise tugev ergutamine. Euroopa Komisjon on seisukohal, et see on üks kuuest juhtivast turust;

— üldiselt paremad finantsnäitajad kui teistel tekstiili- ja rõiva-tööstusettevõtetel (rohkem lisaväärtust töötaja kohta, suurem rahavoog, kõrgem marginaal jne);

— kontroll suurima ülemaailmse messi üle (Techtextil).

2.3.1.2 Võimalused:

- lõppkasutajate kasvavad vajadused tekstiililahenduste järele: mugavus- ja järelevalvelahendused aktiivseks elustiiliks, süsiniku heitkoguste vähendamine transpordis (kaalu vähendamise teel) ja ehituses (termoisolatsiooni abil), meditsiinitehnoloogia parandamine (haiglanakkuste ennetamine, implantaadid, tervisekontroll) jne;
- tihe koostöö tootjate ja tarbijate vahel, et käsitleda väga spetsiifilisi vajadusi („kohandatud lahendused”) ja nõudlusepõhist innovatsiooni;
- kasvav vajadus ringlussevõetavuse parandamise järele, näiteks vahu asendamine lausriidega, komposiitmaterjalid ja sõidukite salongiõhu filtrid;
- tehniliste tekstiilide tarbimise kiire kasv elaniku kohta kogu maailmas, eriti Hiinas, Indias ja Brasiilias.

Allikas: Texas Tech University: „India Rising: Opportunities in Nonwovens and Technical Textiles” (India tõusuteel: lausriide ja tehniliste tekstiilide võimalused), Seshadri Ramkumar ja Appachi Arunachalam, Nonwoven and Advanced Materials Laboratory, Texas Tech University, Lubbock, Texas.

2.3.2 Nõrkused ja ohud

2.3.2.1 Nõrkused:

- väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, kellel on piiratud investeerimissuutlikkus;
- keerulisem juurdepääs krediidile;
- tekstiilitööstuse vähene atraktiivsus kõrgkoolilõpetajate hulgas;
- looduslike ja keemiliste kiudude tootmise vähenemine ELis, mis viib raskusteni innovatsioonitegevuses, kuna kättesaadavaid kiusorte on vähe ja üha suurem on oht sattuda sõltuvusse impordist;
- praegune tehniliste tekstiilide vähene ringlussevõetavus traditsiooniliste materjalidega võrreldes;
- eriti energiamahukas tööstus;
- spetsialiseerumine väljakujunenud rakendusturgudele, nt Mobiltech (ELi autotootmistööstuse kriitiline olukord) või Hometech, eeskätt vaipade, mööbliriide ja madratsite osas.

2.3.2.2 Ohud:

- toorainete puudus ja hindade tõus (peamiselt sünteetilised, regenereeritud või anorgaanilised kiud, polümeerid, korrutatud ja filamentlõngad);

- energiakulude (gaas ja elekter) suurenemine ELis, mis võib viia tootmise ümberpaigutamiseni Ameerika Ühendriikidesse või Aasiasse energiamahukamate tootjate puhul (keemilised kiud, lausriie, riidevärvijad, viimistlejad jne);

- areneva majandusega riikide kasvav konkurents ja tökete lisandumine nende riikide turgudele juurdepääsul; Aasia on juba tootmismahult esimene tootmispiirkond, olles 2010. aastal suurendanud oma toodangu väärtust 2,6 korda;

- kasvav hinnasurve, eriti väljakujunenud turgudel;

- kasvav toodangu võltsimise ja kopeerimise oht.

3. Selle dünaamilise sektori panus strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisse

3.1 Arukas majanduskasv

Arukas majanduskasv põhineb innovaativsemal ELi tööstusel, mis kasutab tõhusamalt energiat, uusi materjale, IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) tuge ja kõigi ettevõtete, sealhulgas VKEdede konkurentsivõimet.

Tehniliste tekstiilide sektor saab anda arukasse majanduskasvu proportsionaalse panuse mitmel viisil:

- parimate tavade edendamine tehnosiirdel ühest sektorist teise (vastastikune täiendamine);

- jõupingutuste tegemine, et suurendada tootmise energiatõhusust;

- suutlikkus ühendada tehnoloogiline innovatsioon ja mitte-tehnoloogiline innovatsioon: nimmevöö peaks olema patsiendi jaoks tõhus, kuid samas kena disainiga;
- suutlikkus edendada loovust toodete/materjalide loomisel, kasutamisel ja olelusringi lõpus kõrvaldamisel;
- kogemus töötajate kvalifikatsiooni tõstmisel, et hõivata uusi turge jne;
- IKT levitamine igapäevaelus tänu arukatele tekstiilidele, st oma keskkonnaga suhtlevatele arukatele tekstiilidele: eakate „arukas riietus”, mis aitab jälgida ja edastada haiglatele eluliselt olulisi füsioloogilisi andmeid, lubades eakatel näiteks koju jääda.

3.2 Kaasav majanduskasv

ELi tehniliste tekstiilide sektorit on viimasel ajal iseloomustanud positiivne töökohtade loomine paljudes liikmesriikides, mis mõnel puhul tõi kaasa isegi käsitlemist vajava tööjõu- ja kvalifikatsiooni puuduse.

Kaasav majanduskasv ELis säilib ja arendab meie sotsiaalset mudelit, mis põhineb kõrgetel standarditel, sotsiaalse heaolu traditsioonil ja tugeval sotsiaalse dialoogi traditsioonil. Haavatavad tööstusharud, territooriumid ja inimesed peaksid pöörama erilist tähelepanu ELi poliitikasuundadele ja liikmesriigi tasandil, et tagada igapäevaelus majanduskasvust, tehnoloogia arengust ja innovatsioonist kasu saamine.

Tehniliste tekstiilide sektor saab omalt poolt kaasavale majanduskasvule mitmel viisil kaasa aidata:

- suutlikkus tuua turule sobivaid ja innovatiivseid tooteid ja teenuseid puuetega inimestele, haigetele või eakatele: kohandatud rõivad, kukkumisvastased rõivad, erivarustus spordiks ja vaba aja veetmiseks;
- suutlikkus leida kohandamise abil vastuseid demograafilistele ja sotsiaalsetele muutustele, mis loovad suuremat nõudlust keerukamate ja personaalsemate toodete ning teenuste järele (vt projektid veebiaadressil Prosumer.net – Euroopa tarbekaupade uuringute algatus).

3.3 Jätkusuutlik majanduskasv

Jätkusuutlik majanduskasv ELis tähendab energia- ja ressursitõhusat majandust, mis suudab täita oma kohustusi võitluses kliimamuutuste ja peatse ressurside nappusega. Energiatõhususe all peetakse CO₂-heite vähendamisele viidates silmas nn süsinikuvaest majandust. Ent tehniliste tekstiilide sektor on esimene näide võimalikust liikumisest majanduse poole, mis kasutab süsinikku ressursina.

Tehniliste tekstiilide sektor saab anda jätkusuutlikku majanduskasvu proportsionaalse panuse kolmel peamisel viisil:

- vähendades CO₂ heidet tänu kergematele materjalidele transpordis (komposiidid aeronautika valdkonnas ja süsinikkiud autode jaoks);

- pakkudes konkreetseid tekstiililahendusi, näiteks filtree-rimise, tugevdamise ja isoleerimise valdkonnas, et parandada elamu- ja ehitussektori energiatõhusust;

- töödeldes polüestri saamiseks ümber plastpudelite polüetüleenereftalaati.

Tehniliste tekstiilide võimalikuks jätkusuutlikuks märgistamiseks tuleks ELi ettevõtteid julgustada

- kaaluma ökodisaini toodete ja tootmisviiside kavandamisel;
- viima läbi oma selliste toodete olelusringi hindamisi, millel on aina olulisem roll tulevikus, sest siiani on traditsioonilisi materjale, nagu metalle, sageli odavam ringlusse võtta.

Süsinikkiududega seoses ootavad lahendamist kolm peamist probleemi:

- esiteks töötada naftaajastu lõppu ennetavalt välja ELi ümber-töödeldav süsinikkiud, mis põhineb looduslikel kiududel⁽⁵⁾;
- teiseks töötada välja ringlussevõtu meetodid, mis võimaldaksid täielikult ümber töödelda tekstiile, mis koosnevad segakangast (80–90 %);
- kolmandaks, ambitsioonikam küsimus on tööstuse ja teaduskogukonna toetamine sobivate protsesside väljatöötamisel CO₂-st saadava süsiniku kasutamiseks ressursina, nt muundamisega kiirendatud fotosünteesi või muude meetodite teel. Uuringud käivad ka juba teiste rakenduste osas, kuid neid tuleb intensiivistada (liikumaks vähese CO₂ heitega majanduse poole)⁽⁶⁾.

[Vt II lisa, traditsiooniliste materjalide ja tehniliste tekstiilide keskkonnamõjude kvalitatiivne võrdlus.]

4. Peamised edu tegurid, mida tuleb ELi tasandil ergutada

4.1 Oskuste ja oskusteabe täiendamine ja edasiandmine

4.1.1 Hariduse roll on kõnealuse sektori arengu võti: tekstiilide, plastide, elastsete materjalide jne valdkonna ülikoolid ja tehnikumid. ELi ettevõtetele peavad olema kättesaadavad noored spetsialistid, kellel on kõnealuste uute turgude jaoks vajalikud oskused: kvalifitseeritum tööjõud, insenerid, kellel on mitmesugused oskused tekstiili, kuid ka kemikaalide, plasti ja vaikude, autotootmise, ehituse jne valdkonnas.

Koolituse ja kvalifikatsiooni roll töötajate jaoks on samuti võtmetähtsusega. Liikmesriigi tasandil tuleks esmatähtsaks seada asjakohasemate oskuste liikumine väljakujunenud turgudele kasvavatele turgudele.

⁽⁵⁾ Sel on aga oma piirangud, kuna vaja on maad ja tekib vastuolu toiduainete tootmisega (nagu on ilmnenud juba biokütuste puhul).

⁽⁶⁾ Vt näiteks www.bio-based.eu, www.nova-institut.de VCI /Dechema, 2009: Positionspapier – Verwertung und Speicherung von CO₂.

Sel põhjusel toetab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tööd, mida on teinud Euroopa tekstiili, rõiva ja nahktoodete valdkondlike oskuste nõukogu (European Skills Council Textiles-Clothing-Leather), mille sotsiaalpartnerid löid 2011. aastal komisjoni finantstoel, ning palub asjaomasel nõukogul hinnata tehniliste tekstiilide ettevõtete vajadusi erioskuste järele.

4.1.2 Arvestades tõsiasja, et uute rakendusturgude kiire areng on üsna hiljutine, on vaja edendada uusi tööhõivevõimalusi selles sektoris. Julgustada tuleks projekti, mille eesmärk on seostada erinevaid olemasolevaid erialaoskuste ja tööhõive vaatluskeskusi. See ülesanne on eriti kiireloomuline tekstiilitööstuse halva kuvandi tõttu.

4.2 Juurdepääs mittetehnoloogilisele ja tehnoloogilisele innovatsioonile ning vahendid uute toodete ja teenuste turule toomiseks

Programmis „Horisont 2020” ajavahemikuks 2014–2020 on komisjon esile toonud kolm peamist prioriteeti:

— ühiskonnaprobleemid,

— juhtpositsioon progressi võimaldava ja tööstusliku tehnoloogia vallas,

— teadusbaasi tugevdamine.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab programmis „Horisont 2020” eelneva seitsmenda raamprogrammiga võrreldes tehtud peamisi muudatusi:

— tööstuse ja VKEde osaluse ja kasu suurendamine;

— rohkem väiksemaid vähesema halduskoormusega projekte (maksimumkestus 2 aastat, 3–6 partnerit);

— selge pühendumine innovatsiooni, sealhulgas mittetehnoloogilise innovatsiooni toetamisele.

4.2.1 Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmi (COSME), sest see pakub tarbekaupade sektoris tegutsevatele VKEdele vahendeid, et tuua turule innovatiivseid tarbekaupu uusi ärimudeleid kasutavate tehnoloogia turustamise projektide ja algatuste abil.

4.2.2 Mitmesugustest (juba mainitud) riikliku ja ELi tasandi kollektiivsetest vahenditest saadud kogemuste põhjal on tuvastatud mõned konkreetsed selle sektori vajadused:

— lihtsa, VKE-sõbraliku teabevahetusvormi väljatöötamine uute toodete ja materjalidega seotud teadus- ja arendustegevuse programmide osas (sest suurel osal neist on seosed tekstiilidega);

— tootmis- ja uurimisasutuste teaduskoostöö ja innovatsiooni struktuuride toetamine (tekstiili- ja rõivatööstuse tulevikku käsitlev ELi tehnoloogiaplatvorm, riikliku tasandi nõukogud ja võrgustikud, piirkondlikud innovatiivsed klastrid jne);

— tagada selliste struktuuride vahel teabevahetus ja vastastikmõju kogu ELis ning sarnaste struktuuride vahel teistes tööstussektorites, et edendada sektoriülest innovatsiooni;

— programmis „Horisont 2020” uue, ambitsioonika rahastamise väljapakumine tekstiilide ringlusse võtmiseks (nii tootmisjäätmel kui ka valmistoodel), et parandada tekstiilide ringlussevõtu tulemuslikkust võrdväärselt paberi- või klaasitööstusega. Jäätmedirektiivi läbivaatamine pakub võimaluse korrastada tekstiili ringlussevõtu sektorit;

— intensiivistada uuringuid, milles CO₂ käsitletakse ressursina, sh kiirendatud fotosünteesi.

4.3 Rahastamisele juurdepääsu probleem

4.3.1 Juurdepääs pankadest rahastamisele

Uute maksevõimenõuete rakendamine Basel III (?) alusel kitsendab krediiditegevust pangandussektoris tingituna omakapitali kõrgemast tasemest, mida nõuavad panku reguleerivad asutused. Krediidipiirangul on tugev mõju VKEdele, eriti tööstussektorites.

Juurdepääs mitmesuguste investeeringute rahastamisele (investeeringud masinatesse, uutesse tehnoloogiatesse, majanduskasvu välisesse mõõtmesse, patentide ostmisse jne) on oluline tegur tehniliste tekstiilide arendamisel ELis.

Pangakrediidile juurdepääs on VKEde jaoks tavaliselt keerulisem, sest nende omakapital on väiksem, millele võib ebasoodsa tegurina lisanduda sektori negatiivne reiting.

4.3.2 Juurdepääs pangandusvälisele rahastamisele

Pangandusvälise rahastamise osakaal on ELi majanduses piiratum kui USA-s: vastavalt 1/3 ja 2/3. Seega tuleks julgustada tegutsemist selle nimel, et edendada VKEde juurdepääsu finants-turgudele ning propageerida äriinglid ja aktsiafonde.

Tehniliste tekstiilide ettevõtetele on teatavad omadused, mis võivad meelitada ligi erainvesteeringuid: need on sageli pereettevõtted, nende juhid on sageli teadusliku taustaga insenerid (näiteks kirurgide käivitatud teatud idufirmad Prantsusmaal, et töötada välja spetsiifilisi haavaniite ja proteese) ning nende teadus- ja arendustegevusse investeeritav osa käibest on suurem kui nn traditsioonilistes tööstustes (vt eespool 2.2.3.4).

(?) Need on uued kapitali- ja likviidsusnõuded pankadele.

4.4 Intellektuaalomandi õiguste kaitse ELis ja väljaspool

VKEd alahindavad üldiselt oma immateriaalse põhivara väärtust. Neil tuleks aidata kaitsta oma intellektuaalomandi õigusi, eriti patentide, kaubamärkide valdkonnas, samas kui mudelid ja disain on olulisemad moe- ja kodusisustuse turu jaoks.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib Euroopa patendi kiiret rakendamist, mis pakuks ELi innovatiivsetele VKEdele patentsuse raames lihtsa, ühetaolise ja taskukohase kaitse (eraldi SWOT-analüüs innovatsiooni ja turu liigi ning ettevõtte profiili kohta).

Ülemaailmsel tasandil on Euroopa ettevõtted ulatusliku kopeerimise ja võltsimise ohvrid. Euroopa Komisjon peaks aitama neil kaitsta oma õigusi suurematel arenevatel turgudel, nagu Hiina, India, Brasiilia või Mehhiko. Kaubamärkide, disaini ja mudelite kaitsmise probleemid on juba hästi tuntud loometööstuses. Tekstiilitööstuses kasutatavate seadmete, uute kiudude ja uusi funktsionaalsusi lisavate uute protsesside patentide kaitset tuleks tugevdada Euroopa Komisjoni intellektuaalomandi õiguste tegevuskavas.

4.5 Juurdepääs riigihangetele ELis ja välismaal

Riigihanked kujutavad endast olulist hooba töökohtade loomiseks, jätkusuutliku arengu julgustamiseks ja tehniliste tekstiilide äris innovatsiooni stimuleerimiseks⁽⁸⁾. ELis peaksid nõuded sisaldama majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnakriteeriume. Avaliku sektori ostjaid tuleks aktiivselt julgustada ja koolitada, et nad teaksid, kuidas leevendada hinna- ja muid kriteeriume (praktilised suunised).

Piirata tuleks nende välisettevõtete juurdepääsu Euroopa riigihangetele, kes tegutsevad välismaal ega järgi ELi sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid, ning parandada tuleks ELi ettevõtete juurdepääsu välismaa riigihangetele.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab 21. märtsi 2012. aasta määruse ettepanekut, mille eesmärk on täielik vastastikkus ELi-väliste ettevõtete ELi riigihangetele juurdepääsu ning ELi ettevõtete ELi-väliste riigihangetele juurdepääsu vahel⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Vt ka CCMI teabearuanne Euroopa tekstiili- ja jalatsitööstuse arengu kohta (CCMI/041) CESE 1572/2007, vastu võetud 4. veebruaril 2008, raportöör: Claudio Cappellini.

⁽⁹⁾ Euroopa Komisjoni ettepanek võtta vastu määrus kolmandate riikide kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihangete siseturule ning selliste menetluste kohta, millega toetatakse läbirääkimisi liidu kaupade ja teenuste juurdepääsu üle kolmandate riikide riigihanketurgudele, COM(2012) 124 final, 21.3.2012, kättesaadav aadressil <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0124:FIN:ET:PDF>.

4.6 Juurdepääs kolmandate riikide turgudele

Kaubanduse peadirektoraat on nüüd täiesti teadlik ELi tekstiili- ja rõivatööstuse laienemishuvidest ning komisjon juba tegeleb erinevate tariifsete ja mittetariifsete tõkete mõistmise ja kõrvaldamisega.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee palub kaubanduse peadirektoraadil võtta jätkuvatel ja tulevastel kahepoolsetel läbirääkimistel (India, Kanada, Jaapan, USA jne) arvesse tehniliste tekstiilide erivajadusi:

- pöörates rohkem tähelepanu investeringutele (ja mitte ainult ekspordile);
- pöörates rohkem tähelepanu kõigile neile tollitariifistiku rubriikidele, mida ei ole spetsiaalselt lisatud peatükikesse 50–63 (lõngadest rõivasteni), näiteks klaaskiust kangad (HS 70.19) või lausriidest hügieenitooted (HS 96.19);
- uurides lähemalt probleeme ELi ettevõtete juurdepääsul välismaa riigihangetele sellistes valdkondades nagu tööriivad, haiglajne;
- lisades näiteks tulevasse Atlandi-ülelesse kokkuleppesse mõned standardimise kohustused.

4.7 Juurdepääs otsustava tähtsusega toorainetele

Üle 80 % tehnilistes tekstiilides kasutatavatest kiududest on sünteetilised. Mõned neist on kättesaadavad suurtes kogustes ja taskukohaste hindadega, näiteks polüester, samas kui teised, nagu süsinikkiud, aramiid, klaaskiud või eriti tugev lõng, on kallimad ja tavaliselt toodetud väljaspool ELi.

ELi tehniliste tekstiilide tööstus sõltub ELi-välisest tarnijatest, keda võivad peibutada piiravad kaubandusmeetmed, nagu juhtus Indiaga 2011. aastal (piiravad kaubandusmeetmed puuvillatooturainele ja puuvillalõngale).

Sel eesmärgil palub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee komisjonil

- võtta vajaduse korral oma toorainelases „diplomaatias“ arvesse tehniliste tekstiilide jaoks otsustava tähtsusega tooraineid;
- ergutada looduslike kiudude – lina, kanepi, villa, tselluloosikiudude – ja biopolümeeride tootmist, et tagada tekstiilitööstusele kohapeal kasvatatud tooraineressursid.

5. I lisa

Tehnilise tekstiili osa 2011 aastal tekstiilieksportidest maailma liikmesriikide kaupa (välja arvatud rõivatööstus)

Liikmes-riik	Tehniliste tekstiilide osa ainult tekstiilide ekspordist	Ekspord eurodes	Osa kogueksportidest	Liikmes-riik	Tehniliste tekstiilide osa ainult tekstiilide ekspordist	Ekspord eurodes	Osa kogueksportidest
AT	21%	545 836 380	2,5%	LT	39%	178 787 500	0,8%
BE	28%	1 664 943 280	7,5%	NL	31%	1 499 620 840	6,8%
BG	23%	94 353 020	0,4%	PL	42%	723 561 280	3,3%
CZ	46%	1 075 687 960	4,9%	PT	23%	383 053 520	1,7%
DE	37%	5 471 826 120	24,8%	RO	24%	237 749 020	1,1%
DK	55%	696 198 480	3,2%	SE	65%	558 986 660	2,5%
EE	40%	44 819 560	0,2%	SK	36%	262 766 180	1,2%
FI	61%	201 378 760	0,9%	SL	37%	221 994 210	1,0%
FR	35%	1 781 833 080	8,1%	SP	28%	963 521 670	4,4%
GR	16%	106 778 290	0,5%	UK	40%	1 683 055 490	7,6%
HU	47%	356 668 170	1,6%	Teised 5 (°)	65%	712 194 990	3,2%
IT	23%	2 608 481 980	11,8%	Eli riigid	33,3%	22 074 096 440	100%

(°): Küpros, Iirimaa, Luksemburg, Läti ja Malta
Allikas: EURATEXI arvutus CITH andmete põhjal

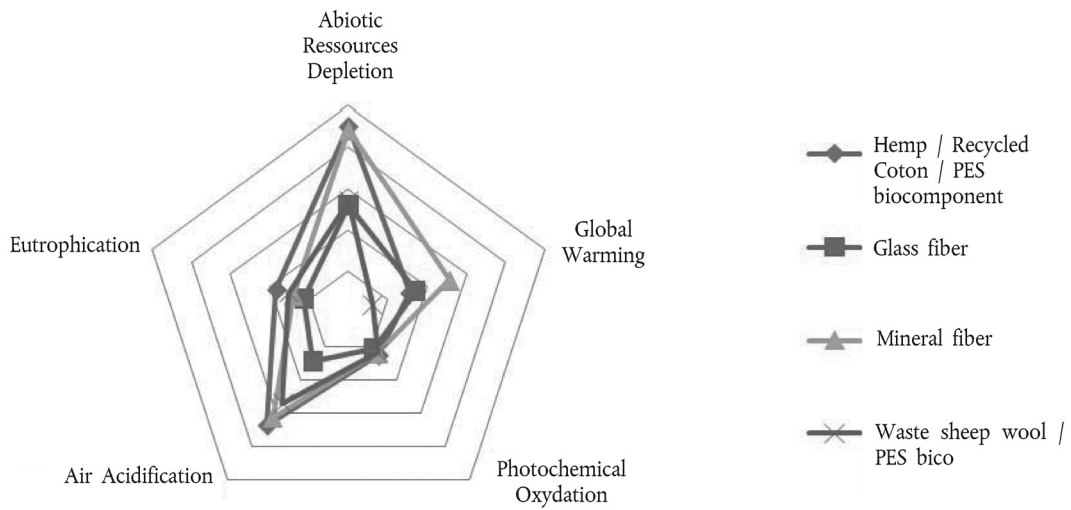
6. II lisa Traditsiooniliste materjalide ja tehniliste tekstiilide keskkonnamõjude kvalitatiivne võrdlus 3 näite alusel

Veebruar 2013, IFTH – Prantsuse tekstiili- ja rõivainstituut

Üksikasjalikku teaduslikult põhjendatud keskkonnamõjude võrdlust on soovitatav teha olelusringi hindamise alusel. Üks selle vahendi oluline puudus on kogutavate ja kasutatavate andmete maht ning võimalike hüpoteeside suur arv, mistõttu on nende vahelist olelusringi hindamist raske võrrelda ja tõlgendada.

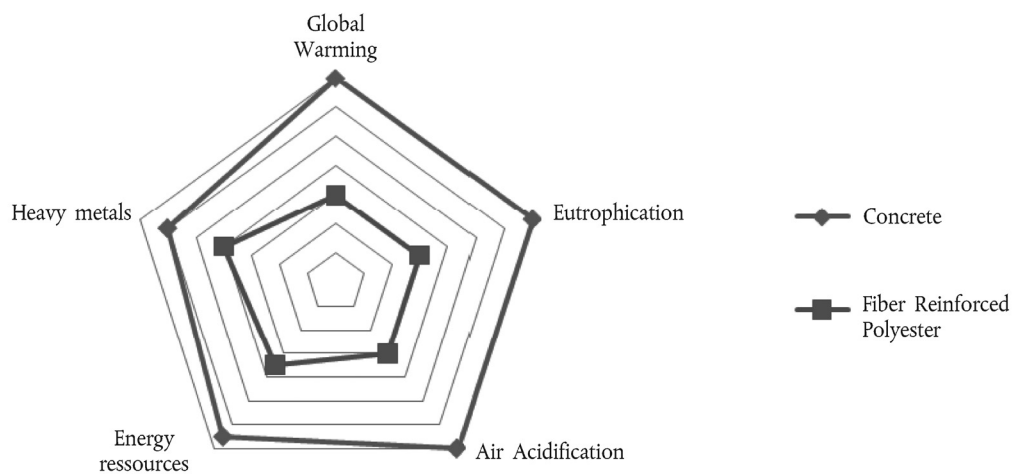
Andmaks aimu tehniliste tekstiilide kasutamise keskkonnaalastest huvist kogume näiteks olelusringi hindamise tulemused, milles võrreldakse tekstiilmaterjale traditsiooniliste materjalidega kolmes eri rakendusvaldkonnas. Rakendused valiti ehitus- ja transporditoodete hulgast. Neile kahele sektorile koos toiduainete ja jookide sektoriga langeb 70–80 % Euroopa toodete kogu olelusringi mõjust (Environmental Impact of Products (EIPRO), Analysis of the life cycle environmental impacts related to the final consumption of the EU-25 (http://ec.europa.eu/environment/ipp/pdf/eipro_report.pdf)). Esitatud tulemused põhinevad normaliseeritud väärtusel (v.a. kolmas, mille kohta normaliseeritud väärtust uuringus ei kalkuleeritud) ja käivad iga toote olulisima keskkonnamõju kohta. Tulemused osutavad märkimisväärsetele eelistele, mis on tingitud tehniliste tekstiilide paremast keskkonnatoimest.

6.1 1 Ehitus – isolatsioon

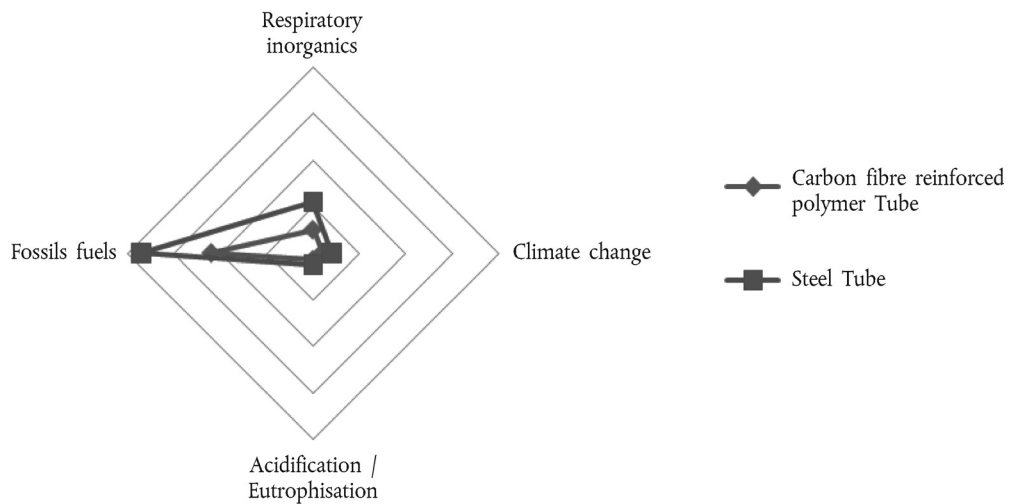
Allikas: Defra, 2008, *Life Cycle Assessments of Natural Fibre Insulation Materials* (Looduslikest kiududes isolatsioonimaterjalide olelusringi hindamine).

6.2 2 Ehitus – veepaak

Allikas: E. Fekka, F. Flager, N. Frieden, T. Mercer, S. Russell-Smith, 2008, *LCA comparison of two aquarium tank systems: fiber-reinforced plastic and concrete* (Olelusringi võrdlev hindamine. Kaks akvaariumipaagi süsteemi – kiudarmeeritud plastik ja betoon).

6.3 3 Lennutransport – konstruktsioonitoru

Tulemused on esitatud kogu 10 000 km oleusringi kohta.

Allikas: L. Scelsi, M. Bonner, A. Hodzic, C. Soutis, C. Wilson, R. Scaife, K. Ridgway, 2011, *Potential emissions savings of lightweight composite aircraft components evaluated through life cycle assessment* (Võimalik heitesääst õhusõiduki kergkomposiidist osades hinnatuna oleusringi hindamise põhjal), *eXPRESS Polymer Letters*, kd 5, nr 3 (2011), lk 209–217.

Brüssel, 17. aprill 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE